

ECHO SEPULCHRALIS
ECHO Z GROBÓW

Jan Gotfryd Bork

ECHO SEPULCHRALIS

ECHO Z GROBÓW

TOM I

TEKST ŁACIŃSKI

odczytał z rękopisu łacińskiego i sporządził kopię
ks. Mieczysław Józefczyk

uzupełnił, objaśnił i opracował
Sławomir Kościelak

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2024

Recenzenci

Dr hab. Klemens Jan Bruski, prof. UG

Prof. dr hab. Jerzy Dygdała

Konsultacja wydania źródła (jęz. łac.)

dr Roman Dzięgielewski

Redaktor Wydawnictwa

Anna Roman

Projekt okładki i stron tytułowych

Andrzej Taranek

Ilustracja na okładce

Fragment *Echo sepulchralis* J.G. Borka, Archiwum Diecezjalne w Pelplinie,

Varia, 8 (fot. S. Kościelak)

Skład i łamanie

PRACOWNIA

Opracowanie indeksów

Sławomir Kościelak

Publikacja sfinansowana ze środków Prorektora ds. Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego oraz Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-527-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot

tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206

e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa

Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego

ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot

tel. +48 58 523 14 49

Spis rzeczy

Przedmowa. O ks. Janie Gotfrydzie Borku – twórcy dzieła <i>Echo sepulchralis</i> , jego tłumaczu ks. Mieczysławie Józefczyku, a także o autorze opracowania prof. Sławomirze Kościelaku	11
Uwagi wstępne do edycji <i>Echa z grobów</i> Jana Gotfryda Borka – źródło do historii Kościoła i kultury Prus Królewskich	24
Jan Gotfryd Bork (Borck) – sylwetka i dzieło	24
Życiorys i charakterystyka księdza Borka w zarysie	28
Spuścizna pisarska Borka	32
Oryginalny tytuł dzieła i czas powstania <i>Echo sepulchralis</i>	35
Układ i zawartość dzieła	40
Sposób narracji, wartość merytoryczna i źródła wiedzy Borka	45
Dzieje rękopisu <i>Echa z grobów</i> po śmierci autora	52
Dzieło Borka jako źródło wiedzy dla badaczy dziejów Kościoła	58
Stan zachowania, problemy edytorskie, układ dzieła w edycji	61
Zasady edycji	67
Źródła i opracowania zacytowane przez Borka	73
Archiwalia i materiały źródłowe wykorzystane przez Borka	73
Dzieła (opracowania) wykorzystane przez Borka	74
Wykaz skrótów łacińskich	83

ECHO SEPULCHRALIS [...]

[Pars prima]	87
[§ XI. Gedanum]	87
[1] Sectio 2da. Ecclesia P[atrum] Carmelitarum Strictioris Observantiae Gedani	87
[33] Sectio 3tia. Ecclesia PP. Ordinis S[acrosancti] Salvatoris vulgo S. Birgittae	98
[53] Sectio 4ta. Capella Regia dicta in urbe Gedanensi ad collegium cum ecclesia PP. Soc[ietatis] Jesu Schotlandiae	105
[113] Sectio V. Monasterium religiosorum Fratrum de Misericordia dictorum Ordinis S. Joannis a Deo	126
[140] Sectio VI. Monasterium et ecclesia Patrum Ordinis S. Francisci Strictioris Observantia, vulgo Reformatorum in Stolcemberg	135

[153] § XII. Gnesna cum sua metropolitana aliisq[ue] ibidem ecclesiis et epitaphis in illis existentibus	138
[197] § XIII. Gorenczynum cum sua ecclesia	154
[253] § XIV. Grabowo PP. Cartusianorum cum sua ecclesia	172
[273] § XV. Gemlice cum sua ecclesia	178
§ XVI. Garc cum sua ecclesia	180
[282] § XVII. Graudentum cum sua ecclesia praepositoriali	180
[302] § XVIII. Hammersteinum	186
[304] § XIX. Henrichswaldia	187
[309] § XX. Appendix	188
Friedlandia cum sua ecclesia	188
[317] § Chmelno et ecclesia Chmelnensis	191
[328] § Christburgum et ecclesia Christburgensis vulgo Kiszporg	194
[343] § Brusy et ecclesia Brussensis cum filiali Lesnensi	200
[353] § Dirschavia et ecclesiae Dirschavienses	204
[383] § S. Adalbertus ad Gedanum	216
[397] § Bobowo et ecclesia Boboviensis	222
[399] § Belgard in Pomerania, parochia Leoburgensi et ecclesia Belgarden[si]	222
[403] § Bysław et ecclesia Bysłaviensis	223
Filia hujus ecclesiae Cekcyn	224
 Pars secunda	 227
[1] Praefatio ad lectorem altera	227
[3] § XXI. Kielno et parochialis ecclesia Kielnensis	227
[27] § XXII. Kiszewia et ecclesia Kiszewiensis	236
[33] § XXIII. Komorsk et Komorscensis ecclesia	238
[41] § XXIV. Lalkowy et ecclesia Lalkoviensis	240
[43] § XXV. Libnowy cum sua ecclesia	241
[47] § XXVI. Libyszewo et ecclesia Libyszeviensis sive Lubesoviensis	241
[53] § XXVII. Langnovia et Langnoviensis ecclesia	243
[58] § XXVIII. Lipusz et ecclesia Lipussensis	245
[62] § XXIX. Lichnowy et ecclesia Lichnoviensis	246
[64] § XXIX. [sic!] Leoburgum et ecclesia Leoburgensis	246
[86] § XXX. Łowicium et collegiata Łowiciensis in archidioecesi Gnesnensis	254
[102] § XXXI. Luzinum et Luzinensis ecclesia	259
[117] § XXXII. Lezno et Lezienko	264

[132] § XXXIII. Lubiewo et ecclesia Lubieviensis	268
[137] § Łąkie et ecclesia Łęcensis	270
[138] § XXXIV. Mariaeburgum et Mariaeburgenses ecclesiae	270
[206] § XXXV. Materna et ecclesia Maternensis	297
[211] § XXXVI. Meva et ecclesia Mevensis	299
[236] § XXXVII. Miłobądz et ecclesia Miłobądzensis	308
[242] § XXXVIII. Mirachow et decanatus Mirachoviensis	310
[252] § XXXIX. Neoburgum, sive Novum, et ecclesiae, decanatus ac capitaneatus Novensis	314
[279] § Neotychum et ecclesia Neotychensis	326
[282] § Neukirch sive Nowa Cerkiew et ecclesiae Neo-Cerquienses	327
[289] § Niewiescin et ecclesia Niewiescinen[is]	329
[290] § Oliva et ecclesiae Olivenses	330
[358] § Oxiva et ecclesia Oxiviensis	357
[367] § Osie et ecclesia Osiensis in Suetcensi decanatu	361
[370] § Pölplinum, monasterium et ecclesia Pölplinensis	361
[410] § Pogutkowy et ecclesia Pogutkovien[is]	377
[415] § Piaseczno et ecclesia Piasecznensis	379
[424] § Parchowo et ecclesia Parchoviensis	382
[430] § Pieniązkowy et ecclesia Pieniązkoviensis	383
[434] § Przywidz et capella Przywidzensis	385
[436] § Pinczyn et ecclesia Pinczynensis	385
§ Polaszki et ecclesia Polaszkoviensis	389
§ Prangowo et ecclesia Prangoviensis	391
[456] § Pączewo et ecclesia Pączewiensis	392
[458] § Prechlewo et ecclesia Prechlewiensis	392
[465] § Puckum et ecclesia Pucensis	394
[499] § Przysiersk in Suetcensi	406
[501] § Raykowy et ecclesia Raykovien[is]	406
[503] § Ramela et Reda	407
[506] § Reinfeld, villa Acatolica	408
[523] § Starogardia et ecclesia Starogardiensis	414
[532] § Sluchovia et ecclesia Sluchoviensis	417
[553] § Swiecie, ecclesia Suecensis et monasterium ibidem PP. Bernardinorum, vulgo vocatorum	427
[587] § Sartawice et ecclesia Sartavicensis	441
[596] § Sierock et ecclesia Sierocensis	444
[597] § Swiekotowo et ecclesia Swiekotoviensis	444

[599] § Sierakowice et ecclesia Sierakovicensis	445
[602] § Sliwice et ecclesia Sliwicensis	446
[603] § Solenczyn et ecclesia Solenczynensis	446
[611] § Stężycza et ecclesia Stężycensis	450
[616] § Swarzewo et ecclesia Swarzeviensis	452
[618] § Subkowy et ecclesia Subkoviensis	452
[622] § Skarszewia et ecclesia Skarszeviensis	454
§ Strzecz et ecclesia Strzeczensis	457
[636] § Tucholia et ecclesia Tucholiensis	458
§ Topolno et ecclesia Topolnensis	469
[672] § Thorunium et ecclesiae ac monasteria Thorunensia	471
Haec de Ecclesia B.V.M., sequitur jam ecclesia S. Nicolai Thorunii	493
[731] Ecclesia S. Jacobi Thorunii	494
Ecclesia et conventus Podgoriensis Ord[inis] Minorum S[ancti] Francisci Reformatorum ad Thorunium	501
[758] Supplementum ad partem 2dam Echus Sepulchralis continens ecclesias archidiaconatus Camenensis	506
Koczała, vide Flettenstein in parte 1ma	506
Konarzyny	506
Kosztowo	506
Kraienka	506
Krosztowo idem quod Kosztowo	507
Łobsenica	507
Makowarsk	508
Miasteczko	508
Morzewo	509
Mrocza	509
Nakło	509
Ogorzeliny	510
Ostrowite	510
[766] Lichnowy	510
Pruszcz	511
Raciąż	511
Nowa Cerkiew, v[ide] supra Neukirch	511
Radawnica	511
Runowo	512

Sadki	512
Sempelburgum	513
Sławianowo	513
Slesin	514
[772] Smiłowo	514
Sypniewo	514
[774] Index 2dae partis urbium, et pagorum hic specificatorum . . .	516
[777] Index 2dus epitaphiorum et inscriptionum in hac parte II content[orum]	518
Ilustracje	521